

O B S A H :

1	Kalendář Mistra Iva	Červenec, Srpen, Září	1-3
4	Milan Šimečka	Drtinovy paměti	1-6
10	Ivan Klíma	Malířská povídka	1-14
←	Petr Kabeš	Zjednodušený čas	
24	Karel Pecka	Čtvrtá lokalita	1-8
32	Zdeněk Urbánek	Návštěva a následky	1-16
48	František Vavák	Český snář	7. vyd. 30x
77	Iva Ketrlá	Poznámka k Českému snáři	
78	Miroslav Kusý	Druhá Biela kniha	
		• Československa	1-3
81	Indvík Vaculík	V letadle	1-3

Září 1983

Copied from a type-written carbon copy, bound, and
made available by

DOKUMENTATIONSZENTRUM ZUR FÖRDERUNG DER UNABHÄNGIGEN
TSCHECHOSLOWAKISCHEN LITERATUR e.V. for research and
information purposes. Copyright continues to be held by
each individual author and must be strictly observed. If
clarification is required, please consult the Centre
before publication of any item.

DOKUMENTATIONSZENTRUM
SCHWARZENBERG 6
D-8533 SCHEINFELD
Tel. 09162/7761

Je smutné oöpoledne, ze sklíčeného nebe oökapává páchnoucí déšť, kouř se válí s mlhou v objětí a dusí každý rozlet, každé vydechnutí. Dneska ráno, když jsem šel na tramvaj, dostalo se mi totiž výsaöy, že mohu na tramvaj buö lesem anebo parčíkem, uviděl jsem uprostřed asfaltového chodníku sedět příkrčenou holubičku. Hned mi v jejím posedu připadalo cosi poöivné, a opravdu: byla mrtvá. Vzdala to zřejmě a já se jí ani neöivím.

Její smrt se mě öotkla, přišlo mi jí líto, že tak bezútěšně skončila uprostřed bezútěšného chodníku. Já vím, že na světě umírá spousta lidí právě takhle na chodnících, ale pořád se mě ještě öotýká smrt každého živého tvora. Pro tu holubici byl její život stejně jediný na této zemi stejně jako pro mě. A ta její opuštěnost, v öem se buöe lišit od opuštěnosti mého umírání? A ten chodník - čím se liší od nemocniöní cely, do které v poslední chvíli ölověkově nesmějí vstoupit ani příbuzní ani kněz?

Peří měla holubička šedivé. Hned na to jsem viděl v parčíku strakapúa velkého, o němž se v atlase ptákü praví, že jeho hřbet je celý tmavý, jen v křídlech jsou övě velké bílé skvrny a poö nimi několik bílých kapek a nápadná, že je sytá öerveně okolo řitě a na spodní straně ocasních krovek. Všechno souhlasilo, jen ty velké skvrny nebyly bílé ale skoro šedivé a öerveně okolo řitě spíš než sytá mi připadala uprášená. To se změnilo proti öřívejším časü: barvy v příroöě šednou, zatímco na obrazech jsou čím dál křiklavější. Köo chce popisovat vzezření ptákü, ať to neopisuje ze starých knih, ať se nejdříve přesvědčí v předměstském parku. Protože to, co je ve starých knihách, nemusí být už vůbec, anebo to pokrývá vrstva popílkü.

Ale až na ten prach a mlhu s kouřem je všechno stejné jako bývalo a v podstatě už není nic, co by nebylo zaznamenáno, změřeno, prozkou-

máno a popsáno. Dokud je člověk úplně mladý a hloupý, vidí kolem sebe spoustu neznámých věcí a vzrušujících dějů, a kam přijde, tam naráží na příběh a většinou se mu zdá, že ten příběh je hoden vyprávění. Však o tom už říká Kóhelet:

Slova z úst moudrého příjemně plynou
kdežto hlupáka vlastní rty pohlcují.

Sotvaže promluví, prozradí pomatenost,
a když domluví, zlou ztřeštěnost.

Pomatenec má plno řečí.

Kóheleta miluju, čtu si v něm a klaním se před ním tak jako před Senecou, Tacitem či Shakespearem. Miluju také jiné: Hemingwaye, Búla, Marquéze, Čosiče, Demla či Hrabala, ačkoliv mi vzali poslední zbytek naděje na to, že bych ještě mohl najít příběh, který někdo hevyprávěl. Miluju je za to, že nic nevzdali a po kapkách hledali v tom úděsně šedivém moři slov, v němž stáli, stejně jako já v něm stojím, na špičkách od rána do noci, aby jim aspoň oči a nos vyčuhovaly nad hladinu.

Dneska se najdou autoři, ze zoufalství anebo z vypočítavosti popisují, jak hrdina dosáhl orgasmu, když se vrhl na šedesátiletou znehybnělou stařenu, co žije jen proto, že je napojena na několik přístrojů, anebo je vzrušuje chlapík, kterého blesk připravil o mužství, a myslí si, že přece jen snad našli nový příběh, anebo aspoň nový rozměr hrůzy a ošklivosti, ale myslí si to jen proto, že nemyslí na báji o Oidipovi či o Tantalovi a že neprožili ani tisícinu z toho, co prožil třeba Dostojevskij.

Není už nových příběhů a já to vím a skličuje mě to. Žijou ještě zajímaví lidé, to je samozřejmé, ale bojím se, že jich ubývá s tím, jak ubývá řemeslníků, rolníků, ~~xxkx~~ kupců a světoběžníků, co ještě chodili pěšky anebo cestovali koňmo. Ale nedivím se tomu, protože většinu lidí to moře už dávno zaplavilo, i když si stoupali na špičky

ze všech sil.

To moře je opravdu příšerné a nejpříšernější na něm mi připadá, že se ho lidé ani neděsí - svůj příděl česu zřejmě vyčerpali při setkání s příšerami, které na prvý pohled vyhlížely hrozivěji.

Ti osobití a zajímaví nebo zruční to nemají lehké stejně jako poctivci. Někteří dokonce skončí v kriminále. Jsou to paračoxy, jak říkal v jedné své hře kolega Václav Havel ještě před tím, než tam sám zahučel. Ostatně už to ^{dávno} ~~přezřelo~~ přesně vystihl Kóhelet.

Na vysoké místo se dosadí pomatenec,

kdežto schopní zůstávají sečet dle.

Viděl jsem otroky na koních,

kdežto knížata jak otroky chodit pěšky.

Na konci naší ulice, mezi lesem a parkem si jakýsi chlapík stavěl pět let dům. Za tu dobu zastoupil nejméně deset řemeslníků od zedníka a tesaře až po pokryvače, elektrikáře a lakýrníka. Čekal jsem, kdy spatřím na jeho stavbě aspoň jediného odborníka, ale i zdi si omítl sám. Minulý měsíc kladl dlažky do koupelny. Pozval mě dovnitř a předvedl mi svoje dílo. V předsíni ležela linolea a topná tělesa byla vzorně zavěšena. Schodiště ještě vonělo dřevem a bělost zdí nic neporušovalo. Řekl mi, že se jmenuje Vondrák a pracuje jako reklamní grafik. Ptal jsem se na jeho práci, ale vyhnul se odpovědi, nezůřalo se mi, že by ji chtěl utajovat, spíše nevěděl, co by o ní řekl. Jeho život se vtělil ve stavbu. Vykládal mi o trubkách různých rozměrů a o svých svízelných, když sháněl krovní trámy. Příští týden, pochlubil se, bude dům slavnostně otevírat.

Opravdu, několik dní na to ~~vztyčil májku a~~ konečně použil služeb profesionálů se stěhovacím vozem. Nábytek byl obyčejný, ošoupaný - spíše zasmušilý. Večer však nad ulicí vesele zaplanuly světlice.

Že lidé tonou v moři, má jistě nejružnější důvody. Už Kóhelet pravil:

Shledal jsem, že není nic lepšího,

než když se člověk raduje z toho, co koná...

Kdo se však ještě dneska raduje z toho, co koná?

Živí pracují bez radosti a mrtví umírají bez úcty. Nikdy se snad nekonalo tolik zneuctěných pohřbů a nebylo zhanobeno tolik hrobů jako ve věku, v němž mi bylo přisouzeno žít. Dřív mrtvé zahalovali, dnes je odhalují. Čím větší mrtvý, tím častěji ho předvádějí obnaženého. Snad je to tím, že dříve násilníci zbavovali vládce života, dnes díky pokroku v ostraze, mohou je zbavovat jen památky.

K slušnému pohřbívání je také třeba aspoň základní lidské solidarity, stejně jako k tomu, aby mohl vzniknout příběh. Antigoné byla solidární se svým padlým bratrem. Svůj život obětovala, ale dosáhla toho, že mrtvého pohřbili se ctí. Její tragickým příběhem se už po staletí ^{přijímáme} ~~solidarizujeme~~ se zatajeným dechem. Ale kdo se zajímal o popel bratří a sester, které v našem století ubili, spálili a rozhodili po polích? Naše solidarita je otřesena stejně, jako jsou zpochybněny naše dějiny, naše tradice, náš Bůh. A příběhy se rozespávají jako rozschlé stěny; zůstávají nanejvýš hospodské anekdoty.

Odpoledne mě navštívil přítel Karel - grafik a restaurátor. Kdysi psával také verše, ale od jisté doby už jenom kreslí a maluje obrazy. Karel je zasmušilý astenik, má hustý výtvarnický vous, fanatický pohled vizionáře, jenž již zahlíží budoucí apokalypsu a bledou tvář denního spáše. Když mluví, jeho hlas tiše kvílí jako zimní vítr v noční zahradě a tím ještě podtrhuje obvykle skličující žalobnost sdělovaných poselství. Karel vybalil láhev rakije, neboť se právě vrátil z Jugoslávie, a jak jsme popíjeli, sděloval mi skličující dojmy odtamtud.

"Já už viděl různé galerie, člověče, ale nikde to na mě nepadlo

tak jako tam. Víš, kde je Černá Hora?"

Přibližně jsem to věděl, a on mě navíc poučil, že to je země poskládaná z černých hor a pustých údolí, v nichž žijí především sedláci, vinaři a případně pasáci ovcí, v těch údolích občas člověk najde i městečko s mešitami a s trhy a v jednom takovém městečku v bývalém paláci, že je dokonce pěkná galerie. "Já tam, člověče, vlezl jen tak, že mi zbýval čas a venku bylo strašný vedro, a jak tak prolézám sály, já žasnu. Vidím už zdálky Braqua a Roualta a Muncha a Ernsta a tamhle, nemůžu tomu uvěřit, visí Pollock a Hartung a Reinhardt a dokonce i Andy Warhol. A vidím s úžasem: opatřili si i naše. Zdálky rozeznávám Radu s Fillou, pozdního Muziku a vrcholného Medka - tomu vyhradili dokonce celou stěnu. Pak jsem si nasadil brejle, abych si přečetl podpisky, a víš kdo je pod tím vším podepsaný? Nějakej Cvetković a Stanković a Tošković a jakýsi Mrđjan a samozřejmě nechybí ani Danica, už ani nevím jak dál. A najednou, toho jsem se nejvíc bál, jsem našel i sám sebe. Nemoh' jsem si vzpomenout, kdy jsem to namaloval, ale byl jsem to já asi tak před pěti lety a podepsal jsem se jako Kavurić-Kurtović. Já už jsem si toho všiml víckrát, naříkal, "když jsem byl v Mnichově a ve Varšavě a v Budapešti, žebtam všichni visíme, že jen popletli podpisky, ale nějak mi nedošly ty tragický souvislosti. Až taďy mě to vzalo. Kamaráde, je konec s malováním. Už se nic nevymyslí, všichni něko- ho pajcujeme, na jeden nápad stojí fronta čekatelů a ani nepostřehne, že ten nápad je starej padesát anebo tři sta let. Jeden Mondrian anebo jeden Newman to je zajímavý, dva se dají vydržet, ale když vidíš už po stý červený, oranžový anebo žlutý plátno přeťatý bílou anebo nejvýš černou kolmicí, je to k zblizí. Protože zatím za tím už není nic: ani nápad, ani prožitek, ani invence, o opravdovosti nemluví, ta je jim k smíchu. Je to čistej malířskej

švindl, z kterýho můžou udělat kumšt jen stejně podvodný kumšthis-
torici."

V té chvíli zvonil telefon. Volala má sestřenka, která je náhodou také malířkou a která je navíc něžně a dojmavě krásná. Vyslovila přání sčelit mi něco, co nechce povídat do telefonu. Řekl jsem, že ji budeme netrpělivě očekávat a potom jsem trochu těšil svého přítele, a tím i sebe. Nikdy, v žádné době, uvažoval jsem nahlas, nevzkvétalo umění tak jako v našem století: tolik velkolepých zjevů, tolik originality a geniálních počinů by nám mohly závidět všechny předcházející éry. Mával rukama, aby mě zarazil. V tomhle století, když už ho chci ohromit množstvím, žije na světě víc lidí než po všechny časy od dob, co se objevil homo sapiens, tak proč by se mezi nimi nevyskytlo taky pár malířů anebo spisovatelů? Ale kdo z nich byl opravdu vyvolený? Chybí nám odstup, nemůžeme nic posoudit. Navíc jsme zblblí revolučními teoriemi o pokroku, o svobodě, o novátorství. Jenže co jsme vlastně dokázali kromě toho, že jsme rozbili jakýkoliv řád a tradici? Co jsme přinesli tak opravdového, aby lidská srdce mohla zatnout?

Pochopil jsem, že to nemůžu být já, kdo ho utěší, protože mě sužují podobné pochybnosti. Ostatně sužovaly už mého milovaného Kazatele, který si stýskal:

Všechny věci jsou tak únavné,

že se to ani nedá vypovědět...

Je něco, o čem lze říci;

Hleď, to je cosi nového!

I to bylo v dávných dobách,

které byly před námi.

Občas mě straší myšlenka, že se blíží konec. Utoneme v tom moři slov, v těch závějích papíru ať už popsaného anebo pomalovaného.

Není už tvar, není věta, obraz ani příběh, které by se nedaly vylovit z toho moře, osušit a nějak použít. A nejhorší je, že se ze života vytrácejí charaktery. Když už se zrodí, často nevydrží nápor všech těch vychovatelů, prostředníků a zprůměrnovatelů, kteří se na něj sá-pou ze všech stran. A když už to vše vydrží, číhá na něj psychiatr s injekční jehlou.

Takovou jsem slyšel před časem historiku o náčelníkovi závodní mi-lice.

Během cvičného poplachu mu vpustila málo bdělá stráž do závodu záškodníky a on je načapal právě v okamžiku, kdy na nejprísněji stře-žené objekty malovali barevnou křídou křížky, čímž značili jejich zkázu. S pistolí v ruce se pohaněný náčelník vrátil do vrátnice, pistolí hodil strážnému a vyzval ho k činu onou z moře vytaženou větou: "Doufám, že víš, co s ní máš teď udělat." Strážný se vrhl na kolena a prosil o milost, zatímco velitel čekal beze slova ve dveřích. Možná, že ten velitel se prvně v životě projevil jako dramatický cha-rakter a jednal ve shodě se svou přirozeností. Jenže, samozřejmě, při-volali včas sanitku a psychiatr zasáhl.

Ale nechci ^{vše} ~~nik~~ svědět na psychiatry. Dramatickým charakterům zvo-nili umíráčkem stejně v té chvíli, kdy vymysleli milice a cvičné po-plachy, jako ve chvíli, kdy Oidipovu tragédii přeměnili v komplex, který se dá léčit.

Moře nás obklopuje, moře nás oblévá, už se skoro nedá zablédnout hrdina, který by se řídil nadosobními příkázáními, jsou jen velitelé, co se řídí příkazy osob nad nimi postavených. Občas jim, pravda, pře-skočí, ale příběh z toho nevznikne, nejvýš trochu smutná anekdota.

Svoji poslední sbírku veršů zahajoval Karel takto:

1...toho dne

2...toho rána

3...toho dopoledne

- 4... toho poledne
- 5... toho odpoledne
- 6... toho podvečera
- 7... toho večera
- 8... té noci
- 9... ano
- 10... právě tehdy

Když to psal, jistě věřil, že právě tím se staví proti vlnám, že si ^{rojí} staví vlastní člun anebo aspoň vor, ale pak pochopil, že na tomhle plavidle se nezachrání, a v podstatě to vzdal. Chtěl se ještě zachránit malováním, ale teď se leká, že ani tím se nad hladinou neudrží. Chápu ho, mě z té strašidelné hlubiny jímá závrť a čas od času se lekám, že utonu. Naposledy, když jsem v čekárně u lékaře zvedl ze stolku obrázkový časopis a náhodou v něm nalistoval stať svého jmenovce, jakéhosi Klímy Josefa a v té stati jsem si přečetl, že "rozsáhlá kabelizace je neodmyslitelnou spoučástí každé elektrifikace." Naše řeč se svíjí v předsmrtných křečích a nejsem si jist, jestli se najde aspoň jedna dívka, jedna statečná panna, která by ji důstojně pohřbila, až dožít.

Letos na sklonku ziny jsem se zastavil u své sestřenky v její podhorské chalupě. Všude na stěnách visely miniaturní obrázky plné příšer, strašidýlek, trubek, záhadných přístrojů a naleštěných autáků, v nichž cestují upíři a bílé paní. Neboť tak vypadá moře, které obklopuje moji sestřenku a ona je zpodobuje, zatímco jí pod oknem ve se le řičí rómská mládež.

Hned ve vedlejším domku, jak jsem zaznamenal, bydlí mladí cikáni s dětmi. Cikánů se sice trochu bojím, zároveň mě však přitahují, a tak jsem občas vyhlédl oknem do sousedního dvorku a pozoroval, jak

maminka sotva osmnáctiletá, vybíhá každou chvíli na mrazivý dvorek jen v halence s krátkými rukávy a bosonohá. Ona také občas vzhledla k oknu, kde jsem stál. Jednou, když právě dosbírала zmrzlé prádlo, mi dokonce zamávala a já jí v odpověď také zamával. Ona pak pokrčila raměny, jako by chtěla říct: už je pozdě, a usmála se na mě zešíroka, jako by chtěla dodat: třeba někdy jindy.

Jejího muže jsem uviděl až večer. Pod nosem mu rostl mohutný knír a nad jeho mužstvem pivní pupek. Tlapy měl obrovité, nechtěl bych se dostat do jejich sevření.

Po večeři se šli ti dva projít, nejspíš mířili do hospody, on kráčet majestátně, ona kolem něho poskakovala drobnými krůčky a švitořila v jazyce, jemuž jsem nerozuměl. Potom se zastavila, uhnětla kouli, a když pooděšel, hodila ji s hlasitým křikem po něm, on se však jen otrásl, ani se neotočil.

Sestřenice si všimla, že je pozoruju se zalíbením, a řekla mi, že on se jmenuje Šandor a pracuje na statku, ona je Marie. Brali se velice mladí, jí bylo patnáct, teď už mají dvě dcery. Škoda, že jsem neviděl cikánskou svatbu, zalitovala, ale víc nepověděla, má sestřenice toho nikdy moc nenamluví. Jenom z dřevěné truhly vytáhla obrázek, na něm bylo několik ztepilých mladých čarodějek, jak vystupují z autáku a chystají se připojit k reji svých družek, poznal jsem mezi nimi i mladičkou sousedku. "Proč jsi ji takhle vymalovala?"

"Však ona se tam hodí," prohlásila sestřenka a tím ve mně vzbudila ještě větší zvědavost. Začal jsem tušit možný příběh: čistý příběh, kde se vášně vysoko vynesou nad hladinu: svobodné, ničivé, úchvatné.

Příštího rána jsem zahlédl souseda, vyšňořil se do svátečního a hnál se na pražský autobus. Jen autobus přehrčel, u sousedě pbtu

se objevil jakýsi přešedivělý elegán, mladá maminka vyběhla z domu a přes plot se domlouvali. O čem, to jsem nemohl slyšet, slyšel jsem jen vysoký ženský smích, kterým ona doprovázela svá slova. Má sestřenka se vědoucne usmála a řekla: "On se vracívá až pozdě večer, a to už bude zase všechno v pořádku."

Za chvílku nato už sousedka zahalená do vlnáku vyrazila i s dětmi za tím chlapíkem.

Jenže v poledne byl nečekaný manžel zpátky. Já ho náhodou zahlédl jak spěchá od autobusu. V obrovité tlapě svíral dva balíčky. Chvilí bouchal na vrátka, když dlouho nikdo neotevíral, odemkl si sám.

Pak jsem uslyšel, ačkoliv nás oddělovala dvojitá zeď, jak volá její jméno. Několikrát je opakoval, naposledy už vydal jen nearticulovaný řev. Aspoň mně to tak připadalo, možná, že jen volal z nějaké odlehlejší místnosti.

Může vášně, může žárlivost dát ještě vzniknout novému příběhu? Nevěděl jsem, pochyboval jsem. Cítil jsem zvědavost a zároveň jsem se bál, že by mohlo vzít vrch hloupé a tupé násilí.

Objevil se za chvíli, už nebyl ve svátečním. Navlékl na sebe červenou větrovku a tepláky, za sebou táhl saně. Saňkám jsem nerozuměl, pak mi napadlo, že si je vzal s sebou pro všechny případy. Bůhví co anebo koho a v jakém stavu se chystal odvážet.

Vyšel jsem před dům, dokonce jsem kráčel stejným směrem jako on, ale bylo mi trapné sledovat ho. Zastavil jsem se tedy a díval se za ním, a ke svému úžasu jsem viděl, jak míří ke stráni, na které výskela černá i bílá drobotina, nejspíš všechny děti z obce, kromě těch jeho. Vyšplhal se nahoru a za chvíli jsem rozeznal jeho červenou větrovku, jak se řítí dolů s vršku.

Večer jsem se ho dočkal v hospodě. Hostinský mu donesl pivo s lomcovákem a já slyšel, jak říká nahlas, aby pobavil i ostatní stoly:

"Vypadáš nějak ztrápeně, Šandor!"

Cikán se napil. "Kebyste věděli, aký som ja mal sen!" A začal hned svůj sen vykládat. Desátník do dal vystřelit raketou až na Mars a pak musel pěšky na Zem. "Ale ten čurák mi na to dal len tri dni a ja tak som bežal, až som celý smádný." Dopil pivo ochucené rumem a dočal trpce. "Eště si to musím zapísať."

Večer už byla sousedovic rodina zase pohromadě a ticho tam vládlo, anad i láska. Ničemu jsem nerozuměl.

Sestřenka mi tedy vysvětlila, že její sousedi pro své mládí povinně museli ještě před svatbou do předmanželské poradny a tam je poučili, jak se vzájemné vztahy mají budovat na obapolné důvěře, snášenlivosti a shovívavosti a také je upozornili, jak je důležité sledovat vlastné sny, neboť v nich se ozývá potlačené podvědomí, které neodhaleno žene často člověka k nepředloženým činům. Šandor se tak polekal, že souhlasil s návrhem, aby si sny zapisoval. S nimi pak chodí za psychologem a ten mu pomáhá odhalovat spády podvědomí. "Jenže Šandor na psaní není a taky se mu většinou nic nezdá: jen o vojně anebo o jídle, tak mu s tím pomáhám," končila má sestřenka. "Někdy mu daruju svůj sen s krásnou potvorou, co se na něho sápe. A on mi za to naštípe dříví."

Tak to dneska chodí. Příběhy se zabíjejí ještě, než se stačí zrodit. Ani Shakespeare, kdyby žil, by si s tím neporačil. ^{Asi} ~~zase~~ by to vzdal ve chvíli, kdy by Desdemona trvala na tom, že Othello musí k psychiatrovi.

Dílo pana Vondráka jsem sledoval s obdivem. Někdy mu pomáhala jeho žena a poslední dobou i vytáhlý mladík, zřejmě mu během těch pěti let dorostl syn. Ale většinou stavěl sám. Naplnil si dole kbelík maltou, zavěsil jej na hák a šel nahoru táhnout. V létě i v zimě nosil modrou kombinézu, která postupem času stále více vyblédala.

Nezameškal ani jedinou sobotu či neděli. Ten člověk neměl čas ani zhlédnout to moře, které všude kolem něho splachovala všechny ná-
děje. Ně^{kd}ky jsem ho slyšel, jak si kdesi v nitru budovy svobodně pís-
ská. Budova ~~p~~ mi připadala zvenku obrovská - rád bych se ho byl ze-
ptal, jaký to je pocit, když člověk sám postaví tak velký dům. Já
ho nepostavím, chybí mi k tomu odhodlání i dovednost - jestli jednou
poznám marnost své honby za příběhem, kam se uchýlím?

Takový dům je nejspíš vhodné místo, kam se člověk může uchýlit.
Všiml jsem si, když mě pozval dovnitř, že ani jedno z oken nevede
do ulice, všechna vyklížela do pustých zakoutí a zahrád. Stěny bílé,
žádná tapeta, žádný vzor, ani jediný obrázek.

Když jsme vystoupili až pod střechu, požádal mě pan Vondrák, a-
bych počkal na nejvyšším schodu, sám seběhl dolů a já slyšel, jak ote-
vívá jakési dveře. Pak se zničehonic prostora domu naplnila vzneše-
nými tóny, marně jsem hledal, odkud vycházejí. Byla to Bachova fuga.
Když se pan Vondrák nevracel, šel jsem ho hledat, abych pochválil
dokonalou reprodukci. A jak jsem scházel ze schodů, uvědomil jsem si,
že hudba vychází až odkudsi ze sklepa a sešel jsem tedy dolů a tam
jsem otevřenými dveřmi uviděl na betonové podlaze harmonium a za ním
ve své vybledlé kombinéze seděl reklamní grafik Vondrák, s hlavou
zvrácenou nazad si hrál Bacha.

"A jediný, co mě tam vzalo snad kromě Hegedušiče, kterej už je stej-
ně po smrti, byl starej Generalić," hovořil Karel. "Koukáš, jak jeho
kočka sedí v okně a před ní pár jablek a cibulí a cítíš ten chlap
má invenci jak bejk. On přitom za to nemůže, on je opravdu primitiv,
on nepřemyslí ani nevymyslí, on jen maluje. Třeba nahýho kouhouta,
jak visí na háku. Dovedeš si představit větší pohanu života, než je
pták, kterýho svlíkli z peří? Dovedeš si představit výmluvnější obraz
dnešního světa? Člověka, co už nemá nic: ani Boha ani naději? Jenže

on o tom snad ani neví, on si myslí, že namaloval odranýho kohouta. Řekni, má to vůbec smysl se ještě namáhat? Nebylo by lepší poctivě si přiznat, že na to nemáme? Ale teď mi pověz," napřáhl proti mně kostnatou ruku, "kdo na to ještě má?"

Na to odpovídá můj milý Kóhelet:

Kdo příliš dá na vítr, nebude sít,
kdo hledí na mraky, nebude sklízet...

Vtom se objevila má sestřenka, stvoření tak droboučké a křehké, že kdo ji ~~uvidí~~^{spatří}, pochopí ihned, proč vidí moře kolem sebe plné šelem a urvaných hnátů, z nichž ani to množství vody nestačí spláchnout všechnu krev. "To je dobře, že jste všichni v pořádku," potěšila se, "já se polekala, jestli se někomu z vás něco nestalo."

Napila se rakije a pak vytáhla z kabely jeden ze svých miniaturních obrázků. Byla na něm vznešená dáma, v jedné ruce držela váhy, v druhé dýku, tu dýku tak jako v životě trůchu skrývala za záhybem šatu. A sestřenka mě poprosila, zda bych tu dámu mohl předat kolegovi Václavovi, který se před nedávnem po několika letech vrátil z kriminálu, kde si odpykával zasloužený trest za to, že se odmítal s ostatními ponořit. "Já jsem měla v létě takovcu zlou náladu," vysvětlila, "všechno mi připadalo zbytečné a nejvíc ze všeho to moje malování. A pak náhodou ke mně zasloudil úryvek dopisu, co on napsal z vězení, a mně to vrátilo chuť k životu."

"A co bylo v tom úryvku?" vyhrkli jsme.

Zarazila se a chvíli přemýšlela. "Já už vlastně ani nevím," řekla a začervenala se. "Pamatuju si jen, že ti, co dělají divadlo, se účastní na životě v řádu ducha. Dojalo mě, že někdo tam v tý špíně přemýšlí o životě v řádu ducha."

Sestřenka se rozpačitě usmála - už tohle byla pro ni dlouhá promluva. Ale já jí rozuměl: člověk má pocit, že už z posledních sil vzdoruje běsnivému vlnobití, a najednou, když už klesá, když už se mu zdá,

že nejlepší pro něho by bylo všechno vzdát a klesnout do hlubiny, objeví se odněkud čísi ruka a podepře ho a někdy ani to ne, jenom spatří v dálce, jak nad hladinou vyčnívají čísi ~~xxx~~ oči a nos, a to mu uleví.

Při večeři mi žena oznámila, že našeho nového souseda pana Vondráka odvezla odpoledne sanitka. ~~xxxxxxx~~ Buďte to asi infarkt. Chudák, řekla žena a poučila mě, že to se často stává. Lidé, kteří úsilovně směřovali k nějakému cíli, se zhrouť, když ho dosáhnou.

Asi to je pravda. A já se těm lidem nedivím, musí to být hrozné dokončit dílo a nemít už sílu k dalšímu. Hemingway třeba se v takové chvíli zastřelil z pušky, z níž se už kdysi střelil jeho otec. Někteří si nevezmou život, prostě čekají, až život sám řekne: dost! Představil jsem si, jak pan Vondrák si v podvečer vystoupil až na nejvyšší schod ve svém novém domě, jist si, že si těch pět let dobře počíнал, že tady na něj voda nedosáhne, a rozhlédl se prvně po té dlouhé době kolem sebe a vtom je uviděl, to moře, kterému chtěl uniknout, na které mu až doteď nezbyval čas, bylo tady, jeho vlny mu šuměly kolem uší, a v tu chvíli to vzdal.

Člověk si nemá nikdy stavět dům, jen řád ducha, a když už buduje dům, nesmí nikdy dokončit poslední schod, neboť tím by si uzavřel naději.

Všichni, kdo žijí, mají naději,

živý pes je na tom lépe než mrtvý lev.

A tu jsem si vzpomněl na mrtvou holubičku, která to vzdala dnešního rána. Já ji vzal, aby tam neležela uprostřed asfaltového chodníku, a jak jsem ji zvedl, šedivé ~~xxx~~ peří z jejího těla opadávalo jako podzimní listí ze stromu a já nevěděl, co s ní počít, protože hodit ji nahou do popelnice jsem nechtěl. Donesl jsem ji tedy až na okraj parčíku, položil ji do vysoké trávy a pozoroval, jak ta se nad ní zavírá, jako by chtěla zakrýt její nahotu.